

Stiftelsen Bar Hebreus
marawgeh@gmail.com

2022-11-09
Dnr 2022:3928

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar, vid
Edessaskolan i Botkyrka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Edessaskolan avseende kvaliteten på skolans främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?
2. I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Granskningen genomförs i 30 utvalda verksamheter, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Edessaskolan, i Botkyrka kommun stiftelsen Bar Hebreus som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Edessaskolan den 11 och den 12 oktober 2022. Besöket genomfördes av utredarna Elina Ekberg och Elisabeth Hejman.

Bedömningen av skolans arbete görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området, vilka beskrivs i bilaga 1. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Bestämmelser som granskningen utgår ifrån återfinns i bilaga 2. För varje frågeställning bedöms om skolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna. Om en skola inte bedöms uppfylla samtliga kvalitetskriterier anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Skolinspektionen bedömer att Edessaskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar. Därför behöver rektorn:

- utveckla skolans främjande och förebyggande arbete så att det involverar klimatet på nätet för skolans elever.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Skolinspektionen bedömer att Edessaskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet. Därför behöver rektorn:

- inkludera elevers upplevelser av och utsatthet för kränkningar på nätet i de systematiska kartläggningar som skolan genomför.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-04-28 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3 som bifogas separat) användas.

Redogörelsen skickas till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:3928) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Ett systematiskt främjande arbete bidrar till en trygg skolmiljö, såväl den fysiska som den på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Edessaskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

Rektorn och skolans personal arbetar för att främja en trygg miljö för eleverna. Elever känner tillit till de vuxna på skolan och är delaktiga i det främjande arbetet. Det främjande och förebyggande arbetet är dock inriktat på den fysiska miljön och har fram till nyligen inte omfattat den digitala miljön. Kränkningar på nätet har främst hanterats i åtgärdande arbete.

Motivering

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar för att främja en trygg miljö för eleverna, men den digitala miljön har inte varit en medveten del i detta arbete

Det framgår av intervjuerna med personal och rektor att Edessaskolan arbetar aktivt och målinriktat för att skapa en trygg miljö för sina elever. Det bekräftas också av resultaten som berör trygghet i Skolinspektionens skolenkät 2021.¹

Varje läsår tar skolans ledning fram två läsårsmål, varav ett är ett kunskapsmål och det andra är ett socialt mål som har mer fokus på det sociala samspelet i gruppen. Det främjande och förebyggande arbetet sker både under raster och under andra aktiviteter, som exempelvis en under en bokcirkel där värdegrundsfrågor tas upp och under temadagar, liksom under lektioner och schemalagd tid. Eleverna i mellanstadiet har mentorstid då de kan diskutera värdegrundsfrågor och har då möjlighet att prata med sin mentor och annan personal enskilt. Det framgår av intervjuerna med rektor och lärare att skolans ledning leder trygghetsarbetet och att det finns tid avsatt för personalen att diskutera trygghetsfrågor.

Granskningen visar dock att det främjande och förebyggande arbetet främst haft fokus på den fysiska miljön i skolan. Av intervjuerna med rektor och lärare framgår att det inte har funnits en gemensam diskussion om hur skolan kan arbeta främjande och förebyggande kopplat till elevernas nätanvändning. Det är tydligt att rektor och skolans personal ser sitt ansvar för att hantera och vidta åtgärder mot kränkningar på nätet om det finns en koppling till skolan. Däremot är det inte lika tydligt utifrån intervjuerna att skolans trygghetsarbete utgått från att skolan har ett ansvar för att också arbeta främjande för att elever ska kunna känna sig trygga på nätet och förebyggande för att försöka hindra att elever utsätts för kränkningar på nätet. Lärarna beskriver vissa främjande och förebyggande punktinsatser, som en föreläsning från polisen om nätet, men av intervjuerna med både rektor och skolans personal framgår att när frågor om nätet har behandlats har det fram till alldeles nyligen främst handlat om åtgärdande arbete när något har hänt.

Både lärare och elever berättar dock att de under innevarande termin har pratat om frågor kopplade till nätet, inte enbart på förekommen anledning utan också inom ramen för undervisningen. Eleverna i årskurs 5 och 6 har diskuterat värdegrundsfrågor utifrån en TV-serie som syftar till att fungera som utbildnings- och diskussionsunderlag kring värdegrundsfrågor i den aktuella åldersgruppen och som tar upp frågor med koppling till nätet. Den lärare som ansvarar för biblioteket har också pratat

---

¹ [Edessaskolan, Stiftelsen Bar Hebreus \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/edessaskolan/stiftelsen-bar-hebreus)

med eleverna på mellanstadiet om deras nätanvändning. Eleverna beskriver att de då har pratat om vilka sociala medier de använder och om hur kommunikationen på nätet kan skilja sig från den som sker ansikte mot ansikte. Elever och lärare beskriver att de pratat om risker, men också om positiva sidor av att kommunicera på nätet.

Lärarna beskriver hur de i kommunikationen med eleverna fångar upp vilka appar som används av eleverna och hur de på andra sätt i det dagliga arbetet, och i sin egen vardag, håller sig uppdaterade om hur eleverna använder nätet. De säger dock att de skulle vara behjälpta av kompetensutveckling för att utveckla sin undervisning med koppling till ungas nätanvändning.

Elever känner tillit till de vuxna på skolan och är delaktiga i det främjande arbetet - som dock är inriktat på den fysiska miljön

Både rektor och skolans personal beskriver i intervjuerna att de i det dagliga arbetet arbetar för att se varje elev och för att eleverna ska känna sig trygga på skolan. Lärarna beskriver att de pratar med eleverna, både under lektioner och under raster, om vilka appar de använder och vad de gör på nätet. Eleverna beskriver att de lyfter problem med vuxna på skolan och att de upplever att det finns vuxna på skolan som de känner sig trygga att vända sig till vid behov. Eleverna ger också flera exempel på att de vänt sig till skolans personal när det uppstått bråk på sociala medier och att personalen då hanterat problemet.

Av intervjuerna med elever och personal framgår också att eleverna görs delaktiga i trygghetsarbetet. Genom klass-, elevråd och trygghetsråd får eleverna komma med inspel till skolans trygghetsarbete. Nätkränkningar har dock inte diskuterats i dessa forum.

Att synliggöra och diskutera normer i skolan och på nätet

Skolan arbetar för att motverka kränkningar och för att främja ett gott språkbruk

I intervjuer med personal och elever framgår att skolan arbetar för att motverka normer som finns i elevernas vardag och som kan vara negativa för eleverna, exempelvis genom att lära dem andra sätt att prata, skriva och föra sig. Lärarna beskriver också hur de kan ta utgångspunkt i en kränkning som skett för att föra ett samtal med eleverna mer på djupet om ett ämne.

Elever och lärare ger i intervjuerna exempel på att de har diskuterat att normer för hur kommunikation ska ske skiljer sig mellan nätforum och kommunikation ansikte mot ansikte. De har också tittat på och fört diskussioner utifrån en TV-serie som i utbildningssyfte tar upp värdegrundsfrågor i mellanstadieelevers vardag, både kopplat till nätet och i den fysiska verkligheten.

I samtliga intervjuer beskrivs att elever och personal förväntas ha ett vårdat språk på skolan och att ett av läsårsmålen berör just detta. Personalen berättar att vikten av

språket och konsekvenser av olika sätt att uttrycka sig på har diskuterats i personalgruppen. Det framgår av intervjuer med både elever och skolans personal att de vuxna på skolan reagerar när kränkningar eller hårt språkbruk sker och att sådant inte banaliseras. Det framgår också av intervjuerna med personal och rektor att det finns en uttalad förväntan på personalen att de är professionella och föregår med gott exempel när det gäller hur man uppför sig och talar, för att de inte ska påverka eleverna på ett negativt sätt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver:

- utveckla skolans främjande och förebyggande arbete så att det involverar klimatet på nätet för skolans elever .

Idag är sociala medier och digitala forum självklara delar av elevers vardag. Där som i den fysiska skolmiljön förekommer kränkningar. Därmed behöver skolan arbeta främjande för att skapa ett positivt kommunikationsklimat även på nätet.² Det framgår också av grundskolans läroplan att alla som arbetar i skolan i det vardagliga arbetet ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför, liksom att alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.³

Granskningen visar att Edessaskolan arbetar aktivt för att främja en trygg miljö för eleverna i skolan. Det framgår också att kommunikation på nätet på olika sätt tas upp i undervisningen, både i samband med värdegrundsfrågor och i samband med annat mer ämnesrelaterat innehåll. Det framgår dock att skolans trygghetsarbete främst fokuserat på det åtgärdande arbetet när det gäller elevernas verklighet på nätet, och att det inte funnits ett medvetet, gemensamt arbete för att främja ett säkert nätanvändande och förebygga att kränkningar på nätet sker.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar det främjande arbetet så att även miljön på nätet inkluderas. Skolinspektionen noterar att ett arbete för detta har påbörjats. Det finns därmed en god grund som rektorn kan bygga vidare på.

---

² Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial. s. 66.

³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Skolans uppdrag och 2.1 Normer och värden.

Genom exempelvis kompetensutveckling kan rektorn och skolans personal få en större förståelse för hur det främjande arbetet kan genomföras och gemensamt vidareutveckla det arbete som påbörjats. Med fördel kan Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda* och *Skapa trygghet för lärande - Om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling* användas liksom modulen *Säker användning av nätet* på Skolverkets lärportal. Genom att fortsätta prata med eleverna om det som händer på nätet och hur eleverna kan hantera olika situationer kan de vuxna på skolan visa eleverna att detta är ämnen som de kan vara trygga att lyfta med de vuxna på skolan. Eleverna lämnas då inte ensamma att hantera situationer som uppstår.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker för att elever blir utsatta för kränkningar på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Edessaskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet.

Skolan kartlägger elevernas trygghet, men dessa kartläggningar har haft fokus på elevernas trygghet i den fysiska skolmiljön och elevernas generella känsla av trygghet och inte uppmärksammat elevernas upplevelse av kränkningar på nätet. Resultatet av kartläggningarna analyseras och eleverna görs delaktiga i arbetet med åtgärder. Skolan genomför insatser utifrån behov och följer upp dem, men då kartläggningarna fokuserar den fysiska miljön har även de insatser som genomförts främst fokuserat på denna.

Motivering

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Kartläggningarna av elevernas trygghet har haft fokus på den fysiska skolmiljön

Av intervjuerna med både rektor, skolans personal och elever framgår att skolan kartlägger risker kopplade både till elevernas fysiska och psykiska välbefinnande. Dessa kartläggningar genomförs systematiskt genom återkommande enkäter och hälsosamtal och genom arbete i klass- och elevråd, under mentorstid samt i skolans trygghetsgrupp. Även i det dagliga arbetet är personalen uppmärksam på elevernas mående, vilket beskrivs av både rektor, lärare och elever.

De systematiska kartläggningarna har dock varit fokuserade på den fysiska skolmiljön och på elevernas generella känsla av trygghet. Det har inte ställts några frågor specifikt om nätet. Skolan har därmed inte systematiskt samlat in underlag som kunnat ge svar på frågan om eleverna upplever kränkningar på nätet, även om det varit möjligt för eleverna att ta upp frågor om nätet i det dagliga samtalet med skolans personal.

Granskningen visar dock att skolan under denna termin initierat ett arbete kring nätet där eleverna bland annat fått berätta om vad de gör på nätet och vilka appar de använder, vilket kan ses som en del i det kartläggande arbetet. I samband med detta har en enkät om elevernas nätanvändning tagits fram, som vid tiden för Skolinspektionens besök ännu inte genomförts.

Skolans rektor och personal beskriver att de analyserar resultatet av kartläggningarna för att identifiera vilka behov som finns och vilka åtgärder som behövs utifrån dessa behov. Eleverna görs delaktiga genom trygghetsråd och elevråd, men också genom diskussioner i klassrummet.

Både rektorn och personal beskriver att de upplever att problem kopplade till kommunikation på nätet inte är något stort problem på skolan. De beskriver dock att

det sedan förra terminen har förekommit fler incidenter med koppling till nätet, vilket framkommit i samtal med vårdnadshavare och elever. De har därför sett ett behov av att arbeta mer med detta område.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Skolan genomför insatser utifrån behov, men med fokus på den fysiska miljön

Av inskickat material samt av intervjuer med rektor, personal och elever framgår att skolan utifrån synliggjorda behov agerar för att minska risker för otrygghet. Då fokus i skolans kartläggningar har varit på den fysiska miljön är det också främst sådana åtgärder som genomförts i syfte att minska risken för kränkningar. Det finns dock exempel på åtgärder kopplade till nätet, då mobilförbud införts efter att personal uppfattat problem kopplat till mobilanvändning under skoldagen. Skolan har också regler för hur de digitala chattar som används i skolan får användas. Både elever och lärare beskriver att dessa endast ska användas för kommunikation kopplad till skolarbete.

Rektorn och skolans personal berättar i intervjuerna om hur skolledningen följer upp de insatser som genomförs genom nya kartläggningar och genom exempelvis lektionsbesök och samtal.

Skolan informerar vårdnadshavarna och gör dem delaktiga i arbetet

Det finns en dialog mellan skolan och vårdnadshavarna om elevernas nätanvändning. De intervjuade lärarna berättar att vårdnadshavarna ibland hör av sig om de upptäckt att det hänt saker på nätet i kommunikationen mellan elever på skolan. På samma sätt, berättar lärarna, händer det att skolan informerat vårdnadshavare om vad deras barn gör på nätet med uppmaning till vårdnadshavarna att prata med barnen om detta. Av intervjuer med rektorn och personal beskrivs också hur vårdnadshavarna får information om skolans trygghetsarbete vid utvecklingssamtal, veckobrev och föräldramöten och att vårdnadshavarna bjuds in att påverka detta arbete.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver:

- inkludera elevers upplevelser av och utsatthet för kränkningar på nätet i de systematiska kartläggningar som skolan genomför.

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.⁴ Idag är nätet en naturlig del av elevers vardag som också påverkar

---

⁴ 6 kap. 7 § skollagen.

och påverkas av skolan. Det är viktigt att inte glömma att också skapa en bild av elevernas umgängesformer på nätet i kartläggningen.⁵

Granskningen visar att Edessaskolan på olika sätt kartlägger elevernas trygghet och trivsel i skolan, men att inga specifika frågor ställs om elevernas upplevelser av och utsatthet för kränkningar på nätet i de kartläggningar som genomförs systematiskt. En enkät som ska kartlägga elevernas upplevelse av nätet har tagits fram, men vid Skolinspektionens besök ännu inte använts.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar det befintliga kartläggningsarbetet så att även elevernas utsatthet för kränkningar på nätet kartläggs. Exempelvis kan den enkät som tagits fram användas för att ge eleverna möjlighet att anonymt ge sin bild av i vilken utsträckning de utsätts för kränkningar eller själva kränker andra på nätet. Genom att systematiskt och återkommande undersöka detta kan skolan få en bild av exempelvis i vilken utsträckning eleverna blir utsatta för kränkningar på nätet, vilken typ av kränkningar det då rör sig om och liknande. Genom att möjliggöra analys av svaren uppdelat på exempelvis årskurs och kön och genom att göra det möjligt att identifiera vilken typ av kränkningar som eleverna blir utsatta för, blir det också möjligt att anpassa eventuella åtgärder efter olika gruppers behov.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Elina Ekberg (föredragande), utredare Elisabeth Hejman och regionjurist Linnéa Lundberg medverkat.

---

⁵ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial. s. 69.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Granskningens genomförande

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Gruppintervjuer med elever i årskurs 4, 5 och 6
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med annan personal på skolan (exempelvis skolbibliotekarie, elevhälsa, trygghetsteam, fritidspersonal)
- En intervju med rektor
- Studier av dokument som begärts in från skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Kvalitetskriterier

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån aktuell forskning på området, skollag, läroplan och Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling.*

Inom respektive område granskas följande:

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Bilaga 2: Aktuella bestämmelser

Skolans främjande arbete

Enligt skollagen ska utbildningen i skolan förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.⁶ Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.⁷ Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.⁸ Med kränkande behandling avses ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567), kränker en elevs värdighet.⁹

I läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, till exempel rasism och sexism, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.¹⁰

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.¹¹ Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten.¹²

Alla som arbetar i skolan ska i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.¹³ Alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.¹⁴

Skolans mål är att varje elev tar ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.¹⁵

---

⁶ 1 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800).

⁷ 1 kap. 5 § skollagen.

⁸ 6 kap. 6 § skollagen.

⁹ 6 kap. 3 § skollagen.

¹⁰ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Förståelse och medmännisklighet.

¹¹ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹² Lgr22, avsnitt 1 God miljö för utveckling och lärande.

¹³ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁴ Lgr22, avsnitt 1 Skolans uppdrag.

¹⁵ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁶

Skolans förebyggande arbete

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.¹⁷ I läroplanen anges att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.¹⁸ Ett aktivt förebyggande arbete är av största vikt för att motverka kränkningar, oavsett om de sker digitalt eller inte.¹⁹ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.²⁰ Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.²¹ Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.²²

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²³ Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.²⁴ Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och att eleverna och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²⁵

---

¹⁶ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹⁷ 6 kap. 7 § skollagen.

¹⁸ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁹ Proposition 2021/22:160. *Skolans arbete med trygghet och studiero*, s. 96.

²⁰ 6 kap. 8 § skollagen.

²¹ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

²² Lgr22, avsnitt 2.4 Skola och hem.

²³ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁴ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁵ 4 kap. 4 § skollagen.